

Jsou dnešní děti připravené na život?

Co vše by měli rodiče dělat, aby jejich děti neměly fyzické či psychické problémy, aby se uměly socializovat, přizpůsobovat podmínkám prostředí, ve kterém žijí, a zvládaly samostatně řešit problémy? Těmto potížím nahrává současná výchova rodičů, kteří by za svoje děti i dýchali. Někdo to nazývá opičí láskou, jiný helikoptérovou výchovou, která často končí mama hotelem. Jde o nové termíny, na které odborníci upozorňují, a varují před přístupem, který děti neučí samostatností, naopak z nich dělá „křehké sněhové vločky“.

PAEDDR. GABRIELA DROPOVÁ, PH.D.

Odborníci hovoří o nastupující generaci jako o „**sněhových vločkách**“. Poukazují jednak na představu jedinečnosti, ale také poukazují na křehkost

mladých lidí, pokud se setkají s něčím, s čím nesouhlasí a s čím mají problém se vyrovnat. Vysvětlíme si termíny, se kterými se v současné době můžeme ve výchově dětí setkat.

Opičí láska

Láska, při které matka uspokojuje prostřednictvím dítěte v první řadě svoje potřeby. Svou mateřskou roli

bere jako posláním, skrze které se může realizovat a dokazovat (sobě i okolí), že je skvělou a nesmírně starostlivou matkou, která se pro své dítě bez váhání „obětuje“. Přece chce pro své dítě to nejlepší, bez ohledu na okolnosti. Taková matka odmítá fakt, že její osobnost a osobnost jejího dítěte **jsou dva samostatné a jasné diferencované subjekty**. Ve skutečnosti je taková matka nezralá, chce mít děti ve výlučném vlastnictví a ve vztahu k dítěti chce o všem rozhodovat. Často si přitom neuvědomuje, že svou **přehnanou láskou a pozorností dítě spoutává**, brání mu v přirozeném vývinu a vede ho k pasivitě a apatii.

Helikoptérova výchova

Pro dítě není prospěšné, když je zanedbávané, ale stejně negativně jeho život ovlivní i přehnaná starostlivost rodičů, kteří se nazývají helikoptérovní. Takoví rodiče nad dítětem létají jako helikoptéra a **řeší za něj každý problém**. Mnozí z takových rodičů jsou přehnaně úzkostliví a musí mít vše kolem dítěte i dítě samotné neustále pod dohledem. Snaha o dokonalost výrazně škodí dítěti, ale i rodičům, kteří na to později sami přijdou.

„ Při správné výchově by se dítě mělo naučit, že v životě přicházejí i prohry a nic nedostane zadarmo.

Mama hotel

Začíná vznikat celkem nenápadně. Například neustálým uklízením věcí namísto dítěte, psaním jeho domácích úkolů, později zařizováním všech potřebných záležitostí, které dítě potřebuje pro život, a končit to může až tak, že matka před důchodem vaří a pere pro už dávno dospělého syna či dceru, kteří zůstali bydlet u rodičů a **neumí se osamostatnit a přijmout zodpovědnost**.

Nepřipomíná vám to vrabce Čima z pohádkového příběhu Čin-čin od Ludmily Podjavorinské?

Co by to bylo za pohádkový příběh, kdyby v sobě nenesl nějaké ponaučení? Čin-čin je sice pohádkou, v níž vystupují zvířátka, ale tito malí vrabci se svými vlastnostmi velmi podobají lidem. Krásná, ale **trošku rozmazlená Čin**, odvážný Cimone, který musí párkrát zakopnout, aby našel ten správný směr, laskaví a milující rodiče, kteří navzdory všemu dopřejí svým dětem jen to nejlepší...

Díky těmto vrabčím postavám všichni přijdou na to, že jen pracovitost a pořádek v životě přinesou nějaké ovoce a že leností člověk zrazuje pouze sám sebe.

Nová výchova

Téma výchovy dětí mezi lidmi rezonuje odjakživa a pravděpodobně i vždy rezonovat bude. O správné výchově se toho napsalo mnoho a rodiče možná mají často problém zorientovat se v tom, **jaký je tedy vlastně ten správný výchovný postup**.

V současné době se setkáváme s novým způsobem výchovy, která se navenek jeví jako velmi dobrá. Dítě v ní dostává hodně lásky, materiální zázemí, pocit přijetí, formuje se mu sebevědomí. **Rodiče však řeší všechny potřeby a touhy za dítě**. Pokud je

Dítě se stává bezradné, **přestává si věřit, pociťuje paniku**. Nejčastěji to začíná v první třídě na základní škole. Najednou dítě nemá dostatek sil na řešení problémové situace, protože mu nikdo z blízkých nepomůže, a dostává se do obrovského stresu. Takový stav vyvolává úzkost, která později může vyústit až do deprese.

Další problém představuje **nedostatek dovedností pro řešení běžných situací**. Taková výchova přerůstá až do období dospívání dítěte, kde způsobuje nedostatek základních dovedností, které ho výrazně brzdí v jakémkoliv pokroku a v adaptaci na měnící se skutečnosti související s věkem a změnou životních úkolů a postavení. Přibývají deprese, úzkostné stavy a **problémy emocionálního charakteru**. Takové děti jsou křehké jako sněhové vločky.

Termín „Sněhové vločky“, použila ve své knize *I Find That Offensive!* i Claire Fox. Tato autorka také tvrdí, že generaci sněhových vloček vychovali helikoptérovní rodiče, kteří to přeháněli se svou péčí a ochranou dětí. Kvůli tomu, že byly příliš chráněné, **neumí se v dospělosti vypořádat s realitou**.

Mladí lidé jsou vnímáni jako totálně arogantní a nevychovaní. Na jedné straně jsou to křehké bytosti, na druhé straně se zase rychle urážejí. Mají nízkou odolnost, i maličkost je umí vyvést z rovnováhy. Neumí se vůbec smířit s kritikou a reagují až

dítě upřednostňováno a před celým světem chorobně chráněno úzkostlivou mámou, chráněné před vším, pokud mu je všechno zakazováno, protože je to „nebezpečné“, neboť může onemocnět, neboť..., takové dítě si těžko zvyká, adaptuje se na nové prostředí mateřské či základní školy, protože je zneurotizované rodinným prostředím. V novém prostředí školy dítě pociťuje ohrožení a nejistotu, protože tam není máma ani táta, kteří by mu řekli, co se smí a co ne.

traumatizovaně, když někdo chce vyvrátit jejich názor.

Při správné výchově by se dítě mělo naučit, že v životě přicházejí i prohry a nic nedostane zadarmo. Nikdo by neměl přehnaně chránit děti před realitou již od mateřské školy. Život je totiž mnohem tvrdší, než si děti představují, a potom **realitu snášejí velmi těžko**. Čelit náročným tvrdým pravdám o životě, ale i předsudkům, by se měly děti učit již v předškolním věku. Měli bychom je povzbuzovat k tomu, aby se nebály toho, když s nimi nebude někdo souhlasit, aby se naučily argumentovat a **bránit své názory**.

Dítě při vypracování úkolů samo přijde na to, co dokáže bez asistence, při kterých úkolech potřebuje pomoc nebo radu dospělého. Místo toho, aby rodiče nechali dítě uvažovat, přemýšlet, aby se stali průvodcem jeho života, aby mu dávali potřebné otázky, **hledají pro ně ospravedlnění a úlevy**. Všichni chtějí, aby jejich dítě bylo úspěšné, ale nedovolí mu, aby se o to samo přičinilo, aby se stalo samo sebou, naopak hledají důvod, proč to nedokáže, proč to nemůže udělat. Stanoví mu diagnózu, například poruchu osobnosti, poruchu pozornosti či poruchu učení prostřednictvím Centra pedagogicko-psychologického poradenství a prevence, aby si tím obhájili svou ne/výchovu před okolím.

Rodiče mají raději diagnostikováno hyperaktivní dítě, než aby měli změnit svůj přístup.

Často jsou unáhlení, mají málo času na své potomky, nemluví s nimi, a školní děti jsou spíše závislé na mobilech než na rodičích. Právě nedostatek komunikace jim dělá problém ve vztazích.

Má každé dítě diagnózu?

Většina dětí není nemocných nebo s diagnózou, často jsou jen nevychované, neboť na ně rodiče neměli čas. Takové dítě podvědomě využívá svého chování k ovládnutí svých nejbližších.

Přitom by stačilo **věnovat mu krátkou chvíli**

každý den, hrát se s ním, mluvit, povzbuzovat ho ve sportovních a jiných aktivitách, zajímat se o činnosti a úkoly, na kterých pracuje a které jsou prospěšné pro jeho život. Ve hře a společných činnostech s rodiči by

se dítě naučilo přesně to, co v životě bude potřebovat. Tak jako si zvířecí mláďata hrají, připravují se na přežití, tak se i dítě připravuje na život hrami s rodiči a sourozenci.

Nedostatek času však není jediný problém současné výchovy. Problém je i **příliš benevolentní a volná výchova**. Rodiče by neměli potlačovat osobnost dítěte, měli by ho nechat vyvíjet se, ale zároveň ho usměrňovat a být nápomocní, když o to požádá. Dítě bylo postaveno do středu vesmíru, odkud řídí

Podstatou rodičovství je něco jiného než zahlazování chyb a přešlapů dítěte a dělání věcí za něj. Mělo by jít o postupné přenesení odpovědnosti na dítě s případnou podporou při potížích, když je něco nad jeho skutečné síly a schopnosti.

stromeček potřebné oblečení, případně malou hračku. V současnosti jsou rodiče často bezradní, co by ještě vymysleli, aby dokázali své ratolesti překvapit. Příjemné posezení v rodině, společenské hry, zpívání koled, ochutnávání dobrot, dodržování vánočních tradic by mohlo být řešením, jak vrátit Vánocům jejich původní význam a **více se přiblížit k sobě navzájem**.

Rodiče často problémy svých dětí bagatelizují nebo nemají čas je kvůli pracovnímu vytížení řešit a vnímat. Vytrácí se tak důvěra mezi nimi. Dítě se rodičů začne bát a nedůvěřuje jim. Takové děti jsou označovány za problémové, což vede jen ke zhoršení stavu. Je důležité přiznat si vlastní vinu, protože nejčastěji jsou za tento stav zodpovědní hlavně rodiče.

Dnešním dětem chybí základy zdravého dětství. Když má dítě emocionální problémy, často jsou způsobeny absencí jasných limitů a pokynů ze strany rodičů. Stejně tak **nejsou vedeny k odpovědnosti**, protože rodiče za ně všechno vyřeší.

Svou roli hraje i nedostatek pohybu a pobytu venku, nedostatečný a nekvalitní spánek, **špatná, nevyvážená strava**. Rozhodně není jednoduché toto všechno napravit, zvláště pokud jsou rodiče vystresovaní a nemají dostatek času ani na běžné činnosti. Zdravotní stav dětí a fyzická kondice jsou převážně na nízké úrovni. Děti jsou obecně

„ Pokud chceme, aby naše děti byly šťastné a prožily pěkný život, měli bychom se co nejdříve probudit a vrátit k základům.

celou rodinu. V dospělosti jsou takové děti často bezradné, protože nemají koho řídit a nevědí, odkud pokud mohou postupovat. Mladí rodiče chtějí dát svým dětem všechno, i to, co oni v dětství neměli. Můžeme si to přiblížit na dárkách, které děti dostávají pod stromeček na Vánoce. Normou se stalo velké množství dárků, ačkoliv děti často už mají téměř vše. Kdysi dostávaly pod

fyzicky slabé, nevykonné, je mezi nimi množství tzv. dětí s chorobnými projevy, které mají původ jednak v moderním způsobu života a jednak v nedostatku pohybu, a tedy i v oslabení psycho-neuro-somatických regulací.

Pokud však chceme, aby naše děti byly šťastné a prožily pěkný život, měli bychom se co nejdříve probudit a vrátit k základům.

Jak postupovat při výchově dětí?

Rodiče by měli dítě vést k jeho zdravému vývinu tělesnému, citovému, rozumovému a morálnímu. V praxi to znamená, že úloha rodiče je jemně a s láskou aktivovat dítě k tomu, aby vyrostlo ve **skutečně dospělého**

„Děti potřebují rodičovské objetí, polibky, pohlazení, držení za ruku, mazlení více, než si myslíme. To není rozmazlování, je to projev lásky.

člověka (tedy osobnostně i emocionálně zralého), který si uvědomuje, že za své činy nese plnou odpovědnost jen on sám.

Podstatou rodičovství je něco jiného než zahlazování chyb a přešlapů dítěte a dělání věcí za něj. Mělo by jít o **postupné přenesení odpovědnosti na dítě** s případnou podporou při potížích, když je něco nad jeho skutečné síly a schopnosti. To je tou správnou cestou k tomu, aby se dítě později, již v životě bez podpory rodičů, neztratilo a aby bylo připraveno pro život.

Na začátku by měli rodiče **nastavit hranice/pravidla** a chovat se zodpovědně. Denní řád by měli postavit na tom, co děti potřebují, nejen na tom, co chtějí. Mnozí rodiče se bojí dítěti říct ne, raději mu dovolí vše, jen aby měli klid, i když vědí, že to, co dítě chce, není pro ně správné ani přínosné.

Děti by měly každý den strávit alespoň hodinu venku, pokud možno mezi zelení, v parku, na louce, u řeky, na hřišti s dětmi, v kolektivu při různých sportovních aktivitách od hraní fotbalu až po cyklistiku či hraní na honěnou. Zavést denně **rodinný zvyk společné večeře** bez přítomnosti IK techniky, mluvit, vyprávět si své zážitky, bezstarostně se smát atd.

Důležitou roli hrají i zdravá a výživná jídla, která by měli rodiče upřednostnit před fastfoodem a sladkostmi.

Dítě, které začne navštěvovat základní školu, by si mělo dokázat samo

nachystat věci do školy, nést tašku, připravit si jednoduchou svačinu, jíst oběd ve školní jídelně. Důležité je, aby se děti co nejdříve naučily nést zodpovědnost za své školní i domácí povinnosti.

Všechny dovednosti vyžadují trénink. Rodiče by měli dítěti ukázat, že nikdy ničeho nedosáhne automaticky a rychle. Vše je třeba trénovat, cvičit,

může dovolit. Například i to, že hračky si po sobě musí vždy uklidit.

Výchova by měla být jednotná, oba rodiče by měli mít na ni stejný pohled. Pokud má dítě jít spát ve 20 hodin, nemůže druhý rodič tento čas měnit. Tak je tomu při všech činnostech a hrách. Všechny problémy, které má dítě ve škole s chováním, mají svůj počátek v rodině.

Všechny zajímá, jaké má dítě ve škole známky, ale nikoho nezajímá, co dítě cítí, jak prožívá různé situace, které se dějí doma, co zažilo ve škole, jaké má radosti a starosti. **I malé děti mají problémy.** Rodiče by měli podporovat dítě nejen tehdy, když má dobré dny, ale i tehdy, když přijdou dny těžké. Měli by zároveň dokázat připravit děti na to, že přijdou chvíle, které budou těžší, a že je třeba se naučit samostatnosti.

Rodiče by měli vždy trvat na tom, aby děti započatou práci i dokončili. Děti často odbíhají, mají doma malé hráčkářství, neví, s čím si hrát, někdy jde až o **krizi z nadbytkem**. Dítě by si mělo

učit se. Ať to je bruslení, cyklistika, plavání, nebo jen obyčejně zavazování tkaniček či krájení jídla.

Dítě potřebuje pravidla

Každodenní rituály a pravidla je třeba dodržovat do takové míry, aby si dítě na ně zvyklo a vědělo, co si může a co ne-

Činnosti vhodné pro 2–3leté děti

2–3leté děti podle individuálního vývinu mohou už zvládnout některé činnosti, při kterých jim rodiče na začátku pomohou.

Postupně si je osvojí a budou je zvládat bez problémů. např.:

- uklidit si hračky;
- uklidit hračky z koupelny po koupání;
- odložit si pohádkové knížky na poličku/do skříňky;
- odnést špinavé oblečení do koše na prádlo;
- odnést odstřížky z papíru a jiné smetí do koše;
- pomoci při utírání prachu;
- podávat prádlo při věšení;
- zout si boty, svléknout oblečení, odložit čepici na určené místo;
- pomáhat při přípravě snídani;
- pomáhat při prostírání;
- samostatně jíst lžičkou;
- dodržovat základní hygienická pravidla hygieny, umýt a otřít si ruce a tvář;
- použít kapesník s pomocí dospělého;
- kýchat do kapesníku nebo do lokte;
- čistit si zoubky s trochou pasty;
- používat nočník nebo toaletu ap.

Činnosti vhodné pro 4–5leté děti

4–5leté děti jsou již mnohem samostatnější a dokážou pomáhat téměř při všech činnostech přiměřeně věku. Mají radost, pokud je zapojujeme do domácích prací. Některé jednoduché úkoly již dokážou zcela samostatně, například krmení domácího zvířátka. Dítě se naučí nejen pravidelnosti, ale i odpovědnosti. Dospělý jen asistuje a ověřuje, zda dítě všechno zvládlo tak, jak má být.

Dítě v tomto období už dokáže například:

- otřít nebo omýt stůl, když se všichni najedli;
- vyskládat nádobí z myčky, přístroje uložit na určené místo;
- zalévat květiny v květináčích;
- utírat prach;
- zamést drobné nečistoty ze země s malým smetáčkem a lopatkou a vysypat je do koše;
- uklidit hračky, se kterými si hrálo, na určené místo;
- ustlat si postel;
- používat příbor;
- připravit malé občerstvení bez vaření;
- pomáhat při pečení a přípravě jídel, např. míchat krém, salát, nádivku, zdobit perníčky;
- pečovat o domácí zvířátko, krmit, venčit ap.

Činnosti vhodné pro 5–6leté děti

5–6leté děti by se měly denně zapojovat do domácích prací. Dětem netřeba pomáhat tehdy, když víme, že jednotlivé činnosti zvládne samo.

Dítě, které navštěvuje mateřskou školu, by už samo mělo:

- obléknout se, uložit si hračky a knihy na určené místo, uložit si boty a oblečení;
- prostřít stůl, uklidit a utřít či umýt stůl po snídani, obědě či večeři, odložit přístroje a talíře do myčky nebo dřezu, vyskládat nádobí do polic, samostatně jíst;
- vyskládat nádobí z myčky, pomoci při utírání nádobí;
- vynést smetí, utřít prach;
- samoobslužné a hygienické činnosti, jako je použití WC a toaletního papíru, umýt si ruce, obličej, zuby, použít ručník, doplnit toaletní papír;
- spárovat ponožky po praní, poskládat utěrky, ručníky po žehlení a uložit je na určené místo;
- čistit zeleninu, ovoce;
- připravit salát z předem připravených ingrediencí;
- vysávat a zamést podlahu;
- vymyslet a připravit drobné občerstvení na svačinu;
- polévat květiny;
- pomáhat při přesazování květin, bylinek;
- hrabat listí ap.

umět nejen uklidit hračky, ale i se samo zabavit a také si připravit potřebné věci. Je třeba jim dávat doma malé úkoly, za které budou odpovědné, například koupit něco v obchodě, vyskládat nádobí z myčky, splnit úkol, vyvenčit pejska a podobně. Tím vlastně dají rodiče dětem najevo, že si jich váží a že jim věří. Je to o sebevědomí, které by měli u dětí posilovat. Je třeba je chválit a neustále povzbuzovat.

Stejně tak je tomu i v partnerských vztazích. Rodiče by měli chválit a děkovat jeden druhému i za maličkosti. Z toho se skládá štěstí v životě. Právě takové vzory pomáhají dětem k samostatnosti a sebevědomí. I díky takovým příkladům budou schopné později zvládat zátěžové situace.

Jak děti zapojit do každodenních činností?

Rodiče si stěžují, že mají děti, které berou vše jako samozřejmost a stále žádají více. Takové chování napraví jednoduše, **zapojením do každodenních domácích prací.**

Abychom dosáhli úspěchu, dítě je třeba neustále povzbuzovat, aby to zkusilo znovu, podporovat a chválit. Ať samo dokáže, co všechno už umí. Nechte mu dostatek času zvládnout činnosti podle svých schopností a možností vlastním tempem. Teprve když nás prosí, abychom mu pomohli, udělejme to.

Volný čas

Alespoň jednou týdně by měli rodiče s dětmi strávit čas bez telefonu a tabletu, nejlépe v přírodě. Mohou jít na procházku, k jezeru, na přiměřenou túru, sledovat ptáky na vodě, navštívit knihovnu, vyzkoušet spolu nějaký vědecký experiment, zaplavat si, vymyslet spolu divadelní hru, upéct koláče či umýt auto.

Všechny aktivity, které dítě dělá s rodiči, mají pro něj velký význam do života.

Mobily nebo tablety by děti neměly používat jako prostředek proti nudě. Dítě by nemělo používat IK techniku při jídle, v restauraci, v autě a jinde. Rodiče by měli čas svého dítěte při používání ICT sledovat a usměrňovat.

Je snadné vychovávat děti, když jim vždy při problému dáte do ruky mobil nebo tablet. Výchova dětí vyžaduje **obrovské časové investice**, stejně čerpá hodně rodičovské energie a tvořivosti.

„Odpovídejme trpělivě na nekonečnou řadu dětských otázek, podpoříme tím jejich uvažování, kritické myšlení a smysl pro hledání pravdy.“

Rodiče by měli naučit své dítě, aby se umělo zabavit samo, aby bylo trpělivé a vytvářelo si přiměřenou náplň při čekání.

Rodiče by dětem měli vytvořit několik alternativních plánů, co mohou dělat proti nudě, aby děti nebyly jednostranně zaměřené na technické hračky, z čehož vzniká nedostatek pohybu. V místnosti, ve které spí, by neměly být žádné IK technologie.

Velmi důležité je, aby se děti naučily **vládat negativní emoce**. Bohužel toto nevědí ani mnozí rodiče. Důležité je tedy nejdříve se zaměřit na vlastní projevy hněvu, zármutku, zlosti a **ukázat dětem pozitivní příklad**, jak řešit tyto stavy. Důležité je projevoval dětem emoce. Děti potřebují rodičovské objetí, polibky, pohlázení, držení za ruku, mazlení více, než si myslíme. To není rozmazlování. Je to projev lásky.

Naučme děti přijmout změnu

Jsou dnešní děti připravené na život? Otázka, kterou jsme si položili na začátku, nám přinesla některé odpovědi. Přibývá rodičů, kteří očekávají od škol, ale i jiných organizací, že převezmou výchovu, na kterou oni sami nemají dost času. Přitom mají nepřiměřená očekávání hlavně z hlediska výsledků. Svět a život v něm se stále mění

a hlavní konkurenční výhodou dnešních dětí v dospělosti bude **schopnost přijmout změnu**, vypořádat se s ní a rychle se zorientovat v nastavených podmínkách.

A právě proto je třeba děti k této dovednosti směřovat od raného dětství. V současnosti nám tuto skutečnost ukázala i koronavirová krize v celém světě. Když bude dítě umět řešit problémy, bude moci vykonávat jakoukoliv práci.

Každá nová práce vypadá ze začátku hrozně, ale ve skutečnosti se jedná jen o další problém, který je třeba vyřešit. Jen se objevily nové požadavky, nové nároky či nové prostředí. Proto je třeba už malým dětem předkládat určité problémové situace a **nechat je, ať je vyřeší samy**. Mnoho dospělých nemá náladu nebo čas na to, aby odpovídali na nekonečné množství otázek, které jim děti kladou. A tak čím jsou děti starší, tím méně se vyptávají. Jednoduše se to odnaučili, protože jim nikdo neukázal, že právě **kladení otázek je nesmírně důležité**. Když s dětmi narazíte na něco nového, nechte je, ať se ptají. A když nemají žádné otázky, ptejte se vy jich. Zkoumejte společně možné odpovědi. Postupně si zvyknou na to, že otázky jsou důležitou součástí jejich životů, a toto poznání si přenesou až do dospělosti. Po celý život pro ně bude důležité uvažování, kritické myšlení, hledání pravdy. Tím, že budou hodně přemýšlet, budou nacházet nová řešení. Takoví lidé se vždy lépe přizpů-

sobí novým podmínkám než ti, kterým vždy všechno někdo přesně naservíruje a oni jen slepě plní přikázané úkony.

Závěrem

Není třeba se soustavně vznášet nad dětmi jako vrtulníky, stačí na ně dohlížet jedním okem a dopřát jim, aby se ocitly i v složitějších situacích, které si řeší samy. Zasáhnout jen tehdy, když je to už opravdu nutné. Selhání nepředstavuje vždy jen katastrofu. Někdy může dítě velmi posílit. Důležité je, abychom nechali děti samy plnit úkoly, které jsou psychicky a fyzicky schopné vyřešit. Právě tato skutečnost nejvíce formuje sebevědomí dítěte a **pocit jeho štěstí**.

Každá generace je formována v jiných podmínkách, každá generace přináší do společnosti nové priority. Vychovejme naše děti tak, aby se neschovávaly v mama hotelích, v nichž nemají žádnou odpovědnost, aby nebyly křehké jako „sněhové vločky“, aby si uměly své problémy řešit i tehdy, když rodiče nebudou při nich, a tak byly připraveny na život.

Pozitivní vztah k dítěti, prosáklý laskavým přístupem a empatií, je důležitou součástí vzájemné komunikace, společného fungování, a tvoří základ pro dobře nastavenou výchovu k socializaci.

Při předcházení nevhodných projevů v chování dítěte však stále platí, že dítě má mít **dostatek kladných vzorů** a zkušeností ze života s dětmi i dospělými, které mu ukazují morální hodnoty, podle kterých má žít. ■

Autorka má dlouhou pedagogickou praxi a působila také ve vedení Odboru školství MÚ v Hlohovci na Slovensku.

Bibliografické odkazy:

Claire Fox: *I Find That Offensive*. Vydavatelství Biteback Publishing, 2017. ISBN1849549818.